

TIETOSUOJAVALTUUTETUN TOIMISTO

HENKILÖREKISTERIIN TALLETETTUJEN TIETOJEN TARKASTAMINEN

Päivitetty 27.07.2010

www.tietosuoja.fi

SISÄLLYS

1	TARKASTUSOIKEUS PÄHKINÄNKUORESSA.....	3
2	HENKILÖTIETOLAIN MUKAINEN TARKASTUSOIKEUS.....	4
	2.1 Kenellä on tarkastusoikeus.....	4
	2.2 Mitä tietoja on oikeus tarkastaa.....	4
	2.3 Miten pitää toimia, kun haluaa tarkastaa tietonsa.....	5
	2.3.1 Yksilöity tietojen tarkastuspyyntö pitää esittää rekisterinpitäjälle.....	5
	2.3.2 Rekisterinpitäjän on annettava pyydetyt tiedot tai kirjallinen kieltäytymistodistus.....	6
	2.3.3 Rekisterinpitäjä voi kieltäytyä antamasta rekisteröidylle pyydettyjä tietoja.....	6
	2.3.4 Rekisteröity voi saattaa asian tietosuojavaltuutetun käsiteltäväksi.....	7
3	ERITYISLAINSÄÄDÄNTÖÖN PERUSTUVIA POIKKEUKSIA HENKILÖTIETOLAIN MUKAISESTA TARKASTUSOIKEUDESTA.....	7
	3.1 Tarkastusoikeuden rajoittaminen.....	8
	3.2 Erilaiset tarkastustavat.....	9
	3.3 Tarkastusoikeuden erilainen toteuttamisaika.....	9
	3.4 Laajempi tarkastusoikeus.....	9
4	MUITA TIEDONSAANTIOIKEUKSIA.....	10
	4.1 Yleistä muista tiedonsaantioikeuksista.....	10
	4.2 Julkisuuslain mukainen asianosaisen tiedonsaantioikeus.....	10
5	TARKASTUSOIKEUTTA KOSKEVIA KYSYMYKSIÄ JA VASTAUKSIA.....	11

LIITTEET

- Liite 1 Taulukko tarkastusoikeudesta ja sen poikkeuksista
- Liite 2 Henkilötietolain tarkastusoikeutta koskevat säännökset (26-28 §)

1 TARKASTUSOIKEUS PÄHKINÄNKUORESSA

Jokaisella on oikeus tarkastaa itseään ja huollossaan olevia lapsia koskevat, henkilörekisteriin talletetut tiedot. Tarkastusoikeudesta säädetään henkilötietolaissa. Henkilötietoja voi olla esimerkiksi asiakas-, potilas-, oppilas-, jäsen- tai työnantajan rekisterissä. Tarkastusoikeuden nojalla on oikeus nähdä tiedot tai saada niistä pyynnöstä jäljennökset. Tietoja haluavan tulee esittää yksilöity pyyntö **rekisterinpitäjälle**. Rekisterinpitäjän tulee huolehtia tarkastusoikeuden toteuttamisesta.

Tarkastusoikeus on pääsääntö, mutta eräissä laissa säädetyissä tilanteissa tarkastusoikeutta ei kuitenkaan ole. Jos rekisterinpitäjä kieltäytyy antamasta pyydettyjä tietoja, rekisterinpitäjän tulee antaa kirjallinen kieltäytymistodistus, jossa on ilmoitettu kieltäytymisen syy. Jos rekisterinpitäjä on kieltäytynyt antamasta tietoja, tai jos tietoja ei ole annettu kolmen kuukauden kuluessa, rekisteröity voi pyytää tietosuojavaltuutettua määräämään rekisterinpitäjää antamaan pyydettyt tiedot.

Henkilötietolain (523/1999) tarkastusoikeutta koskevat säännökset ovat liitteenä 2 ja tarkastusoikeutta ja sen poikkeuksia koskeva taulukko on liitteenä 1. Tietosuojavaltuutetun toimisto on laatinut rekisteritietojen tarkastuspyyntölomake, jonka avulla tietoja voi pyytää rekisterinpitäjältä. Tietoja voi pyytää myös henkilökohtaisesti rekisterinpitäjän luona tai itse allekirjoitetulla kirjeellä. Jos rekisteröity ei saa pyytämiään tietoja, hän voi saattaa asian tietosuojavaltuutetun toimistossa vireille lähettämällä pyynnön tarkastusoikeutta koskevan määräyksen antamisesta käyttämällä tietosuojavaltuutetun toimiston laatimaa lomaketta tai vapaamuotoisella kirjeellä. Tietosuojavaltuutetun toimisto on myös laatinut kieltäytymistodistuksen malli, jota rekisterinpitäjä voi käyttää kieltäytyessään antamasta tietoja. Tietosuojavaltuutetun toimiston laatimat lomakkeet löytyvät osoitteessa www.tietosuoja.fi -> lomakkeet.

Henkilötietolaissa tarkoitetaan

Henkilötiedolla kaikenlaisia luonnollista henkilöä taikka hänen ominaisuuksiaan tai elinolosuhteitaan kuvaavia merkintöjä, jotka voidaan tunnistaa häntä tai hänen perhettään tai hänen kanssaan yhteisessä taloudessa eläviä koskeviksi.

Henkilörekisterillä käyttötarkoituksensa vuoksi yhteenkuuluvista merkinnöistä muodostuvaa henkilötietoja sisältävää tietojoukkoa, jota käsitellään osin tai kokonaan automaattisen tietojenkäsittelyn avulla taikka joka on järjestetty kortistoksi, luetteloksi tai muulla näihin verrattavalla tavalla siten, että tiettyä henkilöä koskevat tiedot voidaan löytää helposti ja kohtuuttomitta kustannuksitta (looginen henkilörekisteri).

Rekisterinpitäjällä yhtä tai useampaa henkilöä, yhteisöä, laitosta tai säätiötä, jonka käyttöä varten henkilörekisteri perustetaan ja jolla on oikeus määrätä henkilörekisterin käytöstä tai jonka tehtäväksi rekisterinpito on lailla säädetty.

Rekisteröidyllä henkilöä, jota henkilötieto koskee.

Tarkastusoikeuden toteuttamista koskevia neuvoja voi kysyä rekisterinpitäjältä, esim. rekisteriasioista vastaavalta henkilöltä. Terveystietosuojassa apua antaa myös potilasasiamies ja sosiaalihuollossa sosiaaliasiamies. Terveystietosuojassa ja sosiaalihuollossa on mahdollista ottaa yhteyttä myös tietosuojavastaavaan. Myös muilla rekisterinpitäjillä voi olla nimettyä tietosuojavastaava. Henkilötietojen käsittelyä, kuten tarkastusoikeutta ja tiedon korjaamista, koskevista asioista saa neuvoja myös tietosuojavaltuutetun toimistosta.

2 HENKILÖTIETOLAIN MUKAINEN TARKASTUSOIKEUS

2.1 Kenellä on tarkastusoikeus

Jokaisella on oikeus tarkastaa itseään tai huollossaan olevaa lasta koskevat tiedot, jos tiedot on talletettu henkilörekisteriin ja ne koskevat tietojen pyytäjää tai hänen huollossaan olevaa lasta. Tarkastusoikeutta on käytettävä henkilökohtaisesti, eikä tarkastusoikeutta voi toteuttaa asianajajan tai muun asiamiehen välityksellä.

Myös alaikäisellä eli alle 18-vuotiaalla **lapsella** on tarkastusoikeus. Henkilötietolaissa ei ole määritelty alaikäisen itsemääräämisoikeuden alaikärajaa henkilötietojen käsittelyssä. Lapsen oikeuksien sopimuksen, Suomen perustuslain ja henkilötietolain säännösten perusteella alaikäisellä lapsella on oikeus itsenäisesti käyttää oikeuksiaan henkilöään koskevissa asioissa kuten henkilötietojen käsittelyyn liittyvissä oikeuksissa. Hänellä on mm. oikeus tarkastaa itseään koskevat henkilörekisteritiedot, mikäli hän ikäänsä, kehitystasoonsa ja asian laatuun nähden ymmärtää asian merkityksen. Alaikäisen itsemääräämisoikeuden arviointi ja edellä mainittujen kriteerien täytyminen on ensikädessä rekisterinpitäjän arvioon perustuva asia. Viime kädessä asian ratkaisee tuomioistuin.

Henkilötietolaissa säännellään rekisteröidyn oikeuksista henkilötietojensa käsittelyssä. Rekisteröidyn oikeudet ovat lähtökohtaisesti jokaisella ihmisellä. Sivullinen ei voi käyttää rekisteröidyn oikeuksia. Tietyin edellytyksin muukin kuin rekisteröity voi edustaa rekisteröityä hänen henkilöään koskevien oikeuksiensa käytössä. Tällaisia laillisia edustajia ovat esimerkiksi alaikäisen lapsen huoltajat tai muu edunvalvoja.

Alaikäisen lapsen itsemääräämisoikeus henkilötietoihinsa määräytyy yleisten ja erityisten alaikäisen lapsen itsemääräämisoikeutta määrittävien säännösten perusteella (Lapsen oikeuksien yleissopimus 3 artiklan 1 kohta ja 12 artikla, Suomen perustuslaki 6.3 § ja 106 §, henkilötietolaki sekä kunkin toimialan erityissäännökset).

Viranomaistoimintaa koskevan hallintolain 14 §:n mukaan viisitoista vuotta täyttäneellä alaikäisellä ja hänen huoltajallaan tai muulla laillisella edustajallaan on kummallakin oikeus erikseen käyttää puhevaltaa asiassa, joka koskee alaikäisen henkilöä taikka henkilökohtaista etua tai oikeutta.

Siten viranomaistoiminnassa ainakin 15-vuotiaalla on tarkastusoikeus. Sosiaalihuollossa on myös 12-vuotiaalle lapselle annettu puhevaltaa. Hänellä on tällöin myös tarkastusoikeus tietoihinsa. Tarkastusoikeus on kuitenkin myös tätä nuoremmillakin edellä esitetyn mukaisesti. Myös silloin, jos sosiaali- ja terveydenhuollossa lapsi on katsottu niin kehittyneeksi, että hän on voinut kieltää tietojensa antamisen huoltajalleen, on lapsella tarkastusoikeus. Huoltajalla ei tällöin ole tarkastusoikeutta lapsen tietoihin. Vanhemman oikeus tarkastaa lastaan koskevia tietoja voi perustua myös tuomioistuimen asiaan koskevaan määräykseen.

Edunvalvojalla on oikeus tarkastaa päämiehensä tiedot hänen puolestaan, mikäli tarkastusoikeuden käyttö sisältyy edunvalvojalle annettuun määräykseen. Jos määräys esim. koskee taloudellisten asioiden hoitoa, on edunvalvojalla oikeus myös tarkastaa esim. päämiehensä pankkitiedot. Sen sijaan potilastietoja ei tällaisen määräyksen perusteella voi tarkastaa, vaan päämies tarkastaa ne itse.

2.2 Mitä tietoja on oikeus tarkastaa

Tarkastusoikeuden perusteella jokaisella on oikeus tarkastaa kaikki henkilörekisteriin talletetut, itseä koskevat tiedot. Henkilörekisteri muodostuu kaikista samaa käyttötarkoitusta, esim. potilaan tutkimusta ja hoitoa varten kerätyistä tiedoista. Henkilörekisteriin kuuluvia tietoja voi olla

esimerkiksi tietokoneella, paperikansiossa, kortistossa tai muualla. Tiedot voivat olla myös ääni- tai kuvatallenteella ja tiedot voivat olla eri henkilöiden hallussa tai muutoin eri paikoissa.

Henkilörekisteristä käytetään toisinaan erilaisia nimityksiä kuten asiakastietokanta, tietojärjestelmä tai todetaan vain, että asiakastiedot on talletettu ohjelmaan. Tästä huolimatta tarkastusoikeus koskee kaikkia edellä mainittuja tietoja. Tarkastusoikeuden käyttäminen ei myöskään edellytä rekisterin nimen tietämistä

Jokaisesta on tietoja esimerkiksi

- väestötietojärjestelmässä (maistraatit)
- verohallinnon rekistereissä
- Kansaneläkelaitoksen etuusrekistereissä
- Työeläkejärjestelmässä (mm. Eläketurvakeskus ja vakuutusyhtiöt)

Jos henkilö on ollut esim. potilaana, asiakkaana tai oppilaana, on hänestä tietoja esimerkiksi

- terveyskeskuksen ja työterveyshuollon potilasrekisterissä
- yhdistyksen jäsenrekisterissä
- työnantajan henkilöstörekisterissä
- pankin tai vakuutusyhtiön asiakasrekisterissä
- taloyhtiön asukasrekisterissä
- oppilaitoksen oppilasrekisterissä
- teleoperaattorin asiakasrekisterissä

Jokainen voi itse miettiä, missä muualla on asioinut ja mihin hänen tietojansa on voitu rekisteröidä.

2.3 Miten pitää toimia, kun haluaa tarkastaa tietonsa

2.3.1 Yksilöity tietojen tarkastuspyyntö esitetään rekisterinpitäjälle

Tietojen tarkastuspyyntö tulee esittää kyseiselle rekisterinpitäjälle, esim. sosiaalihuollon tai terveydenhuollon toimintayksikölle tai laitokselle, työnantajalle, yritykselle, pankille, vakuutuslaitokselle, oppilaitokselle tai yhdistykselle. Tietosuojavaltuutetulle tarkastuspyyntöä ei voi esittää. Tarkastuspyyntö esitetään aina ensin asianomaiselle rekisterinpitäjälle. Asia voidaan saattaa tietosuojavaltuutetun käsiteltäväksi vasta sitten, jos rekisterinpitäjä ei anna pyydettyjä tietoja. Tietosuojavaltuutetulla ei myöskään ole rekisteriä rekistereistä.

Tarkastuspyyntö tulee esittää omakätisesti allekirjoitetussa tai sitä vastaavalla tavalla varmennetussa asiakirjassa. Tarkastuspyyntöä ei voi tehdä puhelimitse. Tietoja pyydetäessä voidaan käyttää apuna tietosuojavaltuutetun toimistossa laadittua mallilomaketta. Tietoja tarkastusoikeuden nojalla pyytävä voi esittää tarkastuspyynnön myös henkilökohtaisesti rekisterinpitäjän luona. Tällöin tulee valmistautua todistamaan henkilöllisyytensä, sillä rekisterinpitäjä saa antaa tiedot vain rekisteröidylle itselleen.

Tietoja pyydetäessä on ilmoitettava tiedon etsimeksi ja toimittamiseksi tarpeelliset seikat. Niitä ovat esim. nimi, osoite ja tarvittaessa esim. henkilötunnus, mihin asiaan liittyviä tietoja halutaan tarkastaa sekä halutaanko tarkastaa kaikki tiedot vai tiedot esimerkiksi joltain tietyltä ajanjaksolta. Rekisteröidyn kannattaa ottaa itselleen jäljennös rekisterinpitäjälle esittämästään pyynnöstä mahdollista jatkokäsittelyä varten.

Tarkastusoikeuspyyntöä ei voi tehdä asianajajan tai muun asiamiehen välityksellä, vaan se on tehtävä itse henkilökohtaisesti. Edunvalvoja voi pyytää tietoja, jos tarkastusoikeuden käyttäminen sisältyy hänelle annettuun määräykseen.

2.3.2 Rekisterinpitäjän on annettava pyydetyt tiedot tai kirjallinen kieltäytymistodistus

Rekisterinpitäjän on ilman aiheetonta viivytystä saamansa pyynnön mukaisesti varattava rekisteröidylle tilaisuus tutustua tietoihin tai annettava niistä hänelle jäljennökset tai ilmoitettava, ettei häntä koskevia tietoja ei ole. Tiedot tulee antaa ymmärrettävässä muodossa, esim. erilaiset lyhenteet ja koodit on selitettävä. Terveystilaa koskevat tiedot antaa lääkäri tai muu terveydenhuollon ammattihenkilö.

Pydydyt tiedot tulee antaa ilman aiheetonta viivytystä. Tietoja ei siten tarvitse antaa heti, kun niitä pyydetään. Rekisterinpitäjä voi tarvita aikaa sen arvioimiseksi, voidaanko kaikki tiedot antaa vai ovatko mahdollisesti kaikki tiedot tai osa tiedoista sellaisia, että niihin ei tarkastusoikeutta ole. Mikäli rekisterinpitäjä ei ole kolmen kuukauden kuluessa pyynnön saatuaan antanut tietoja, katsotaan tietojen antamisesta kieltäydytyn.

Tarkastusoikeuden käyttäminen samoihin tietoihin on maksutonta vain, jos kahden tarkastuspyynnön välinen aika on yli yhden vuoden (12 kuukautta). Myöskään annetuista jäljennöksistä tai esim. lääkärin käyttämästä ajasta ei saa periä maksua. Jos rekisteröity käyttää tarkastusoikeuttaan useammin, rekisterinpitäjä saa periä kohtuullisen korvauksen.

Rekisterinpitäjän tulee samalla ilmoittaa rekisteröidylle rekisterin säännönmukaiset tietolähteet sekä, mihin rekisterin tietoja käytetään ja säännönmukaisesti luovutetaan. Luottotietotoimintaa harjoittavan rekisterinpitäjän on pääsääntöisesti rekisteröidyn pyynnöstä annettava tieto siitä mistä rekisteriin talletetut tiedot ovat peräisin ja mihin henkilöluottotieto on viimeisen vuoden aikana luovutettu.

Jos rekisterinpitäjä ei anna rekisteröidyn pyytämiä tietoja, rekisterinpitäjän on annettava hänelle kirjallinen kieltäytymistodistus, josta ilmenee kieltäytymisen syy (kts. kieltäytymistodistuksen malli).

2.3.3 Rekisterinpitäjä voi kieltäytyä antamasta rekisteröidylle pyydettyjä tietoja

Rekisterinpitäjällä on oikeus kieltäytyä antamasta rekisteröidylle hänen pyytämiään tietoja, jos tiedot koskevat muita henkilöitä kuin rekisteröityä itseään tai hänen huollossaan olevaa lasta tai jos

- tiedon antaminen saattaisi vahingoittaa valtion turvallisuutta, puolustusta tai yleistä järjestystä ja turvallisuutta taikka haitata rikosten selvittämistä;
- tiedon antamisesta saattaisi aiheutua vakavaa vaaraa rekisteröidyn terveydelle tai hoidolle taikka jonkun muun oikeuksille;
- rekisterissä olevia tietoja käytetään yksinomaan historiallista tai tieteellistä tutkimusta taikka tilastointia varten; tai
- rekisterissä olevia henkilötietoja käytetään valvonta- ja tarkastustehtävissä ja tiedon antamatta jättäminen on välttämätöntä Suomen tai Euroopan unionin tärkeän taloudellisen tai rahoituksellisen edun turvaamiseksi.

Tarkastusoikeus on pääsääntö. Tämän vuoksi kieltäytymisperusteita on tulkittava suppeasti. Jos vain osa tiedoista on sellaisia, että niiden osalta tietoja ei saa tarkastaa, tulee rekisterinpitäjän kuitenkin antaa rekisteröidylle muut tiedot. Jos rekisterinpitäjä kieltäytyy antamasta pyydettyjä tietoja, hänen tulee antaa kirjallinen kieltäytymistodistus, josta ilmenee myös kieltäytymisen syy. Jäljempänä tässä esitteessä kerrotaan muista erityissääntelyyn perustuvista tarkastusoikeuden rajoituksista.

2.3.4 Rekisteröity voi saattaa asian tietosuojavaltuutetun käsiteltäväksi

Kieltäytymistodistuksen saatuaan, tai jos rekisteröity ei saa kolmen kuukauden kuluessa pyynnön esittämisestä kirjallista vastausta rekisterinpitäjältä, hän voi saattaa asian kirjallisesti tietosuojavaltuutetun käsiteltäväksi.

Tietosuojavaltuutetun toimistossa asia voidaan saattaa vireille käyttämällä tietosuojavaltuutetun toimiston laatimaa oheista mallilomaketta tai rekisteröity voi lähettää tietosuojavaltuutetulle vapaamuotoisen kirjeen, jossa hän pyytää, että tietosuojavaltuutettu määräisi rekisterinpitäjän antamaan hänelle pyydettyt tiedot. Pyyntökirjeessä tulee

- yksilöidä rekisterinpitäjä (nimi, osoite ja muut tarpeelliset tiedot)
- liittää mukaan rekisteröidyn saama kieltäytymistodistus tai kopio siitä
- kertoa, mitä tietoja ja milloin on pyydetty sekä mitä tietoja on mahdollisesti jo saatu ja mitkä tiedot vielä puuttuvat
- liittää mukaan jäljennös rekisterinpitäjälle esitetystä tietojen tarkastuspyynnöstä, jos se on tallella
- allekirjoittaa pyyntö

Tietosuojavaltuutettu ei voi käsitellä sellaisia tietojen tarkastuspyyntöjä, joita ei ole ensin esitetty rekisterinpitäjälle. Tietosuojavaltuutettu voi käsitellä asiaa vasta sen jälkeen, kun rekisterinpitäjä on antanut kirjallisen kieltäytymistodistuksen tai kolme kuukautta on kulunut tietopyynnön esittämisestä, eikä kaikkia pyydettyjä tietoja ole annettu. Asian käsittely tietosuojavaltuutetun toimistossa on maksutonta.

Tietosuojavaltuutettu pyytää asian johdosta pääsääntöisesti selvitystä rekisterinpitäjältä ja tarvittaessa varaa rekisteröidylle mahdollisuuden antaa vastineen saadun selvityksen johdosta. Tietosuojavaltuutettu antaa tarkastusoikeuden toteuttamista koskevan päätöksen. Päätöksessä tietosuojavaltuutettu määrää rekisterinpitäjän antamaan rekisteröidylle pyydettyt tiedot tai hylkää vaaatimuksen. Tietosuojavaltuutetun päätöksestä saa valittaa hallinto-oikeuteen ja hallinto-oikeuden päätöksestä edelleen korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

3 ERITYISLAINSÄÄDÄNTÖÖN PERUSTUVIA POIKKEUKSIA HENKILÖTIETOLAIN MUKAISESTA TARKASTUSOIKEUDESTA

Monet henkilötietojen käsittelyä säätelevät erityislait sisältävät poikkeuksia henkilötietolain mukaisesta tarkastusoikeudesta. Näissä laeissa on säännelty yleislaista seuraavanlaisia poikkeuksia:

- tarkastusoikeutta on rajoitettu,
- tarkastusoikeuden toteuttamistapa on erilainen,
- tarkastusoikeuden toteuttamisaika on erilainen,
- tarkastusoikeus on laajempi.

Yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain (759/2004) 13 § mukaan työnantajan tai tämän osoittaman testaajan on työntekijän pyynnöstä annettava työntekijälle maksutta henkilö- tai soveltuvuusarvioinnissa annettu kirjallinen lausunto. Jos lausunto on annettu työnantajalle suullisena, työntekijän tulee saada selvitys lausunnon sisällöstä.

3.1 Tarkastusoikeuden rajoittaminen

Tarkastusoikeuden rajoittaminen merkitsee sitä, että rekisteröity ei voi itse käyttää tarkastusoikeuttaan.

Silloinkin kun rekisteröity ei voi käyttää tarkastusoikeutta, tietosuojavaltuutettu voi rekisteröidyn pyynnöstä tarkastaa alla lueteltuihin rekistereihin talletettujen rekisteröityä koskevien tietojen lainmukaisuuden. Tätä tarkoittava pyyntö tietosuojavaltuutetulle voidaan esittää vapaamuotoisella kirjeellä, oheisella tietojen tarkastuspyyntölomakkeella tai poliisin tarkastuspyyntölomakkeella, jonka saa poliisilta.

Rekisterinpidon lainmukaisuutta tarkastettaessa tietosuojavaltuutettu kiinnittää erityisesti huomiota tietojenkäsittelytapaan, käsiteltävien tietojen tarpeellisuuteen ja virheettömyyteen (rekisterinpitäjän on huolehdittava siitä, ettei virheellisiä, epätäydellisiä tai vanhentuneita henkilötietoja käsitellä), tietojen tallettamisajankohtaan sekä rekisteröidyn oikeuksien toteutumismahdollisuuteen. Rekisteröidylle annettavassa vastauksessa ei kuitenkaan ilmaista tarkastuksessa saatuja tietoja ei siis myöskään sitä, onko rekisterissä ylipäätään pyynnön esittäjää koskevia tietoja.

Seuraavien henkilörekisterien tarkastusoikeus on rajoitettu

- Poliisin hallinnonala:

- 1) epäiltyjen tietojärjestelmän tiedot
- 2) Europol-tietojärjestelmän tiedot,
- 3) suojelupoliisin toiminnallisen tietojärjestelmän tiedot
- 4) kansallisen Schengen-tietojärjestelmän tiedot
- 5) muihin poliisin henkilörekistereihin sisältyvät henkilöä tai tekoa koskevat luokitus-, tarkkailu- tai tekotapatiedot.

- **Puolustusministeriön hallinnonala:** Turvallisuustietorekisterin tiedot.

- **Rajavartiolaitoksen hallinnonala:** Rikostietorekisterin tiedot.

- **Rikosseuraamusviraston toimiala:** 1) Turvallisuustietorekisterin tiedot ja 2) järjestystietorekisterin tiedot.

Euroopan poliisivirasto antaa Euroopan poliisiviraston tietojärjestelmästä tiedot tarkastamista varten. Tätä tarkoittava pyyntö on esitettävä kihlakunnan poliisilaitokselle, joka saattaa asian viipymättä Euroopan poliisiviraston käsiteltäväksi. Pyyntö voidaan tehdä suomeksi. Kihlakunnan poliisilaitoksen on ilmoitettava pyynnön tehneelle henkilölle, että Euroopan poliisivirasto vastaa hänelle suoraan (ks. laki henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa 46 ja 47 §).

3.2 Erilaiset tarkastustavat

Seuraaviin henkilörekistereihin voi tehdä tarkastuspyynnön vain henkilökohtaisen käynnin yhteydessä.

- poliisin henkilörekisterit

Niistä poliisin henkilörekistereistä, joiden tarkastusoikeutta ei ole rajoitettu, poliisi antaa tiedot tarkastamista varten. Rekisteröidyn on tarkastusoikeutta käyttäessään esitettävä tätä tarkoittava pyyntö henkilökohtaisesti poliisille ja todistettava henkilöllisyytensä. Tarkastusoikeuden toteuttamista koskeva pyyntö esitetään pääsääntöisesti kihlakunnan poliisilaitokselle.

- pääesikunnan henkilörekisterit

Niiden pääesikunnan henkilörekisterien osalta, joiden tarkastusoikeutta ei ole rajoitettu, rekisteröidyn on tarkastusoikeutta käyttäessään esitettävä sitä koskeva pyyntö henkilökohtaisesti pääesikunnalle tai asianomaiselle sotilasläänin esikunnalle ja todistettava henkilöllisyytensä.

- rajavartiolaitoksen henkilörekisterit

Niiden rajavartiolaitoksen henkilörekisterien osalta, joiden tarkastusoikeutta ei ole rajoitettu, rekisteröidyn on tarkastusoikeutta käyttäessään esitettävä sitä koskeva pyyntö henkilökohtaisesti rajavartiolaitoksen yksikössä ja todistettava henkilöllisyytensä.

- rikosseuraamusviraston ja kriminaalihuoltolaitoksen henkilörekisterit

Niiden rikosseuraamusviraston tai kriminaalihuoltolaitoksen henkilörekisterien osalta, joiden tarkastusoikeutta ei ole rajoitettu, tarkastusoikeutta tulee käyttää henkilökohtaisesti rekisterinpitäjän tai tämän edustajan luona. Pyyntöä esitettäessä rekisteröidyn on todistettava henkilöllisyytensä. Tarkastusoikeuden toteuttamiseksi tarpeelliset tiedot voi antaa rekisterinpitäjä. Tiedot valtakunnallisesta rekisteristä voi antaa rekisterinpitäjän lisäksi kriminaalihuoltolaitoksen alueyksikkö tai rangaistuslaitos siten kuin rekisterinpitäjä siitä määrää.

3.3 Tarkastusoikeuden erilainen toteuttamisaika

Ulosottolain mukaan rekisteröidyn tarkastusoikeutta voidaan tarpeellisin osin lykätä, jos henkilötietolain mukainen rekisteröidyn tarkastusoikeus tuntuvasti vaikeuttaisi täytäntöönpanoa. Tarkastusoikeutta voidaan lykätä kunnes tarvittavat ulosmittaukset tai muut täytäntöönpanotoimet on suoritettu ja omaisuus on otettu ulosottomiehen haltuun, enintään kuitenkin kuusi kuukautta tarkastusoikeutta koskevan pyynnön esittämisestä. Jos tarkastusoikeutta on lykätty, tietosuojavaltuutettu voi sen lisäksi, mitä muualla säädetään, rekisteröidyn pyynnöstä tarkastaa rekisterissä olevien rekisteröityä koskevien tietojen lainmukaisuuden.

3.4 Laajempi tarkastusoikeus

Eräissä laeissa on säädetty henkilötietolain säännöksiä laajempi tarkastusoikeus.

Rikosrekisterilain mukaan rikosrekisteriin merkityllä henkilöllä on oikeus pyynnöstä saada tieto siitä, kenelle ja mihin tarkoitukseen hänestä on annettu tietoja automaattisen tietojenkäsittelyn avulla pidettävästä rekisteristä viimeisen vuoden aikana.

Sosiaali- ja terveydenhuollon saumattoman palveluketjun kokeilusta annetun lain mukaan asiakkaalla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada tietää, kuka on käyttänyt tai kenelle on luovutettu häntä koskevia, mainitussa laissa tarkoitettuja viitetietoja sekä mikä on ollut käytön tai luovutuksen peruste.

4. MUITA TIEDONSAANTIOIKEUKSIA

4.1 Yleistä muista tiedonsaantioikeuksista

Henkilötietolaissa säädetyn tarkastusoikeuden ja muiden edellä mainittujen säännösten lisäksi tietoja on mahdollista pyytää ja saada muualla lainsäädännössä olevien tietojensaantisäännösten nojalla ja niissä säädetyn edellytyksin. Nämä muut säännökset saattavat oikeuttaa laajempaan tiedonsaantiin kuin mitä henkilötietolain mukaisen tarkastusoikeuden nojalla voi saada.

Viranomaisten toiminnan julkisuutta koskevan laissa (621/1999; julkisuuslaki) säädetään jokaisen oikeudesta saada tieto hänestä itsestään viranomaisen asiakirjaan sisältyvistä tiedoista (12 §) sekä asianosaisen tiedonsaantioikeudesta (11 §), josta kerrotaan tarkemmin seuraavassa.

4.2 Julkisuuslain mukainen asianosaisen tiedonsaantioikeus

Henkilötietolain mukaisen tarkastusoikeuden perusteella ei voi saada muita henkilöitä kuin itseään koskevia tietoja. Julkisuuslain mukaisen asianosaisen tiedonsaantioikeuden perusteella on mahdollista saada myös muita henkilöitä koskevia tietoja, jos ne ovat voineet vaikuttaa asianosaisen etuihin, oikeuksiin tai velvollisuuksiin. Asianomainen viranomainen voi kuitenkin rajoittaa asianosaisenkin tiedonsaantioikeutta. Tiedonsaantioikeutta ei esimerkiksi ole, jos tiedon antaminen olisi vastoin erittäin tärkeää yleistä etua, lapsen etua tai muuta erittäin tärkeää yksityistä etua.

Viranomaisia, joita julkisuuslaki koskee ovat esimerkiksi valtion hallintoviranomaiset ja muut virastot ja laitokset sekä kunnalliset viranomaiset. Lakia sovelletaan myös valtion liikelaitoksiin. Lisäksi lakia sovelletaan asiakirjoihin, jotka ovat julkisia tehtäviä hoitavien ja siinä julkista valtaa käyttävien yksityisten tahojen hallussa. Niitä ovat esimerkiksi työeläkelaitokset ja vakuutusyhtiöt lakisääteistä vakuutusta koskevassa asiassa. Julkisuuslakia sovelletaan myös asiakirjoihin ja tietoihin, jotka muodostuvat viranomaisen yksityiseltä palveluntuottajalta toimeksiantona hankkiman palvelun yhteydessä.

Asianosaisella tarkoitetaan sitä, jonka etua, oikeutta tai velvollisuutta asia koskee. Julkisuuslain 11 §:n mukaan asianosaisella on oikeus saada tieto niistä viranomaisen asiakirjoista, jotka voivat tai ovat voineet vaikuttaa hänen asiansa käsittelyyn. Asianosaisen tiedonsaantioikeuden perusteella on mahdollisuus saada tietoonsa myös salassa pidettäviä asiakirjoja. Asianosaisen tiedonsaantioikeus ulottuu sen viranomaisen asiakirjoihin, jossa häntä koskevaa asiaa käsitellään tai on käsitelty. Asianosaista, joka tiedot saa, sitoo julkisuuslain tai muun lain salassapitovelvoitteet.

Jos tiedon saanti evätään, on siitä annettava perusteltu päätös. Jos asiakirjapyyntö on tehty kirjallisesti, myös kielteinen päätös on annettava kirjallisena. Viranomaisen tekemään päätökseen haetaan muutosta hallinto-oikeudelta. Päätökseen liittyvässä valitusosoituksessa on tarkemmat ohjeet muutoksenhausta. Julkisuuslain perusteella saatavista asiakirjoista voidaan periä maksu. Maksun suuruutta kannattaa tiedustella siltä viranomaiselta, jonka hallussa asiakirja on.

Julkisuuslain 12 §:n mukaan jokaisella on lisäksi myös oikeus saada tieto itseään koskevasta asiakirjasta samoin rajoituksin kuin asianosaisen osalta on säädetty, vaikka mitään asiaa ei olisikaan sillä tavoin vireillä kuin asianosaisen tiedonsaantioikeutta koskevat säännökset edellyttävät.

Viranomaisella on velvollisuus neuvoa ja antaa lisätietoja siitä, onko tarkoituksenmukaista käyttää henkilötietolain mukaista tarkastusoikeutta vai julkisuuslain mukaista asianosaisen tiedonsaantioikeutta. Rekisterinpitäjältä voi kysyä myös sitä, sovelletaanko kyseessä olevaan henkilötietojen käsittelyyn julkisuuslakia. Tietosuojavaltuutetun tehtäviin ei kuulu ohjeistaa eikä valvoa asianosaisjulkisuuden toteutumista.

5 TARKASTUSOIKEUTTA KOSKEVIA KYSYMYKSIÄ JA VASTAUKSIA

1. Haluan tarkastaa tietoni kaikista niistä olemassa olevista henkilörekistereistä, joihin tietojani on talletettu. Voinko saada tiedot esittämällä tarkastusoikeutta koskevan pyynnön tietosuojavaltuutetulle?

Et. Olemassa on lukuisia henkilörekistereitä, joihin henkilötietoja on voitu tallettaa. Tarkastusoikeutta koskeva pyyntö tulee aina esittää asianomaiselle rekisterinpitäjälle (yritykselle, viranomaiselle, työnantajalle, yhdistykselle jne.). Tietosuojavaltuutetulla ei ole tietoa kaikista olemassa olevista henkilörekistereistä tai siitä, mihin kaikkiin rekistereihin jotakuta henkilöä koskevia tietoja on talletettu. Jos rekisterinpitäjä kieltäytyy antamasta rekisteröidylle häntä itseään koskevia tietoja, rekisteröity voi pyytää tietosuojavaltuutettua määräämään tiedot annettavaksi.

2. Onko huoltajalla oikeus tarkastaa alaikäisen lapsensa henkilörekisteritiedot?

Lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain (361/83) perusteella alaikäistä lasta koskeviin rekisteritietoihin tarkastusoikeus on yleensä lapsen huoltajalla, koska lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain 4 §:n mukaan huoltaja edustaa lasta tämän henkilöä koskevissa asioissa, jollei laissa ole toisin säädetty. Kyse on tällöinkin lähtökohtaisesti alaikäisen lapsen oikeudesta, jota käytännössä huoltaja edustusvaltansa kautta toteuttaa (kts. kohta 2.1). Huoltajan oikeus saada tarkastusoikeuden nojalla lasta koskevia tietoja voi perustua kuitenkin vain siihen, että hän toimii lapsenhuoltolain 1 §:n mukaisesti lapsen huollon tarkoituksen toteuttamiseksi.

Alaikäisellä on myös tietyin edellytyksin oikeus kieltää tietojensa luovuttaminen huoltajalleen ja muulle lailliselle edustajalleen sosiaali- ja terveydenhuollossa (laki potilaan asemasta ja oikeuksista 9.2 § sekä laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 11.3 §). Mikäli huoltaja toimii muussa kuin em. huoltotarkoituksessa tai lapsi on pätevästi kieltänyt tietojensa luovuttamisen huoltajalle, huoltaja on sivullisen asemassa ja tällöin on olemassa peruste evätä hänen lapsen tietoja koskeva tarkastuspyyntönsä. Huoltajan oikeutta saada tietoja on arvioitava

tietojen luovuttamista ja lapsen edun periaatteita koskevien säännösten ja edellytysten valossa.

3. Saako vanhempi, joka ei ole lapsensa huoltaja, tarkastaa lasta koskevat tiedot?

Lähtökohtaisesti tarkastusoikeus lapsen tietoihin on lapsella itsellään (kts. kohta 2.1). Lisäksi lapsen tarkastusoikeutta voi lapsen edustajana käyttää vain sellainen vanhempi tai muu henkilö, joka on lapsen huoltaja. Korkein oikeus on kuitenkin katsonut (KKO:2003:7), että tuomioistuin voi antaa määräyksen, jonka mukaan huollosta erotetulla vanhemmalla on oikeus käyttää huoltajalle kuuluvaa oikeutta saada viranomaiselta lasta koskevia tietoja, mikäli sitä voidaan pitää lapsen edun mukaisena.

Mikäli tuomioistuin on edellä mainitun määräyksen huollosta erotetun vanhemman tiedonsaantioikeudesta antanut, on tällaisella vanhemmalla määräyksen mukaisesti oikeus tarkastaa lapsensa tiedot.

4. Voinko tarkastaa psykologin testipöytäkirjat?

Et voi saada testipöytäkirjoista jäljennöksiä, mutta sinulla on oikeus tutustua niihin henkilökohtaisella käynnillä rekisterinpitäjän luona. Lisäksi sinulla on oikeus nähdä ja saada jäljennös testin perusteella annetusta lausunnosta.

Korkein hallinto-oikeus on päätöksessään (2210/11.9.2003) katsonut, että testipöytäkirjojen antamisesta jäljennöksinä testatun henkilön käyttöön saattaisi aiheutua henkilötietolain 27 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuihin tavoin vakavaa vaaraa muiden testattavien oikeuksille. Perustelujen mukaan testipöytäkirjojen antaminen jäljennöksinä testatun henkilön käyttöön mahdollistaisi sen, että hän voisi harjoitella testistä suoriutumista, jolloin häntä ei enää voitaisi kyseisen tai sitä vastaavankaan testin avulla luotettavasti testata. Niin ikään testipöytäkirjojen luovuttaminen testattujen käyttöön saattaisi sellaiset testattavat, jotka eivät ole voineet ennalta tutustua pöytäkirjoihin, eriarvoiseen asemaan. Tällöin testitulokset eivät enää olisi keskenään verrannollisia.

5. Miten kameravalvontatiedot tarkastetaan?

Jos kameravalvontajärjestelmä tallentaa tietoja (esim. kuvaa tai ääntä), josta luonnollinen henkilö on tunnistettavissa, tallenteesta muodostuu henkilörekisteri tai sen osa. Tallentavaa kameravalvontaa harjoittava käsittelee henkilötietoja kameravalvontajärjestelmän avulla. Rekisteröidyn (järjestelmän tallentaman henkilön) tarkastusoikeus määräytyy henkilötietolain mukaan.

Kun halutaan tarkastaa kameravalvonnassa kertyneitä henkilötietoja, tulee tiedon etsimiseksi ilmoittaa paikka ja mahdollisimman tarkka aika, jolloin kuvaaminen olisi tapahtunut. Joskus pyynnön esittäjän on tarpeen liittää tarkastusoikeuspyyntöön oma kuvansa. Tarkastusoikeus koskee niitä nauhan kuvia, joissa tietojä pyytävä henkilö on mukana.

6. Miten vartiointiliikkeiden tapahtumatiedot tarkastetaan?

Vartiointiliikkeiden tapahtumailmoitukset ovat vielä osittain muulla tavoin kuin automaattisen tietojenkäsittelyn avulla järjestetyt. Ilmoitukset on lain mukaan järjestettävä siten, että kuhunkin toimeksiantoon liittyvät ilmoitukset ovat viivytyksettä esitettävissä. Jos halutaan saada tieto tapahtumailmoitukseen sisällyvistä henkilötiedoista, edellytetään vartiointikohteen ja päivämäärän ilmoittamista.

7. Miten voin tarkastaa luottotietoni?

Luottotiedot voi tarkastaa luottotietorekisterin rekisterinpitäjältä. Jos haluat tarkastaa omat luottotietosi, esitä tarkastuspyyntö luottotietorekisterinpitäjälle kirjallisesti tai käy henkilökohtaisesti paikanpäällä. Luottotietorekisterinpitäjä vaatii liittämään kirjallisen pyynnön liitteeksi jäljennöksen henkilötodistuksesta.

8. Tilasin tavaran puhelimitse ja kauppa- ja kauppaliike kertoi, että puhelu nauhoitetaan. Koskeeko tarkastusoikeuteni puhelunauhoitetta?

Silloin, kun puheluita nauhoitetaan asiakassuhteen hoitamisen tarkoituksessa, ovat nämä nauhoitteet osa asiakasrekisteriä. Rekisteröidyn tarkastusoikeus määräytyy henkilötietolain mukaan. Käytännössä asiakaspuhelunauhoitteet pääsääntöisesti kuuluvat rekisteröidyn tarkastusoikeuden piiriin.

9. Voinko esim. potilaana tarkastaa tietojeni käsittelystä syntyvät lokitiedot?

Voit tarkastaa sinua koskevat potilastiedot.

Sen sijaan et voi tarkastaa automaattisen tietojenkäsittelyn avulla ylläpidettäviin potilastietoihin liittyvän käyttäjälokin tietoja. Käyttäjälokin tiedot ovat tietoja, joista ilmenee, kuka on käynyt katsomassa tietojasi tai kuka on tehnyt niihin merkintöjä ja milloin.

Henkilötietolain mukainen tarkastusoikeus koskee rekisteröityä itseään koskevia tietoja. Käyttäjälokiin tallentuvat tiedot koskevat niitä työntekijöitä, jotka ovat tietoja käsitelleet. Potilaalla ei ole tarkastusoikeutta näihin tietoihin, koska ne eivät käyttötarkoitukseltaan liity hänen hoitonsa toteuttamiseen. Lokitiedot talletetaan potilastietojen suojaamisen tarkoituksessa. Rekisteröity (esim. potilas tai asiakas) voi olla oikeutettu saamaan tietoonsa sen, kuka häntä koskevia tietoja on käsitellyt julkisuuslain asianosaiselle kuuluvan tiedonsaantioikeuden nojalla. Asianosaisjulkisuuden toteuttamisen neuvonta ja valvonta ei kuulu tietosuojavaltuutetun toimivaltaan. Jos rekisteröidyllä on perusteltua syytä epäillä potilastietojen katselun tapahtuneen muussa kuin potilaan hoidon tarkoituksessa, hän voi saattaa asian tietosuojavaltuutetun tai poliisin tutkittavaksi. Tutustu myös tietosuojavaltuutetun toimiston esitteeseen ”Käyttäjälokin tietojen käsittely henkilötietolain mukaan”.

10. Miten voin tarkastaa valokuvan ja röntgenkuvan?

Sinulla on tarkastusoikeuden nojalla oikeus saada tutustua henkilörekisteriin kuuluviin valokuviiin.

Henkilötietolain 28 §:n 2 momentin mukaan rekisterinpitäjän on ilman aiheetonta viivytystä varattava rekisteröidylle tilaisuus tutustua häntä itseään koskeviin tietoihin tai annettava tiedot pyydettyä kirjallisesti. Velvoite antaa tiedot kirjallisessa muodossa koskee tilanteita, joissa tiedot on talletettu kirjallisessa muodossa tai ne voidaan saattaa kirjalliseen muotoon. Valokuvat eivät ole sellaisia henkilötietoja, jotka voidaan antaa kirjallisessa muodossa, ellei kuvia ole talletettu digitaalisesti ja siten tulostettavissa uudelleen. Tämän vuoksi valokuvien negatiiveista ei tarvitse teettää rekisteröidylle valokuvaamossa omia valokuvia tarkastusoikeuden nojalla. Rekisteröidyllä on oikeus nähdä valokuvat ja saada niistä valokopiojäljennökset.

Myös esimerkiksi röntgenkuvista voi saada niihin tutustumisen lisäksi pyynnöstä automaattisen tietojenkäsittelyn tulosteen, silloin kun tällainen on mahdollista antaa.

Liite 1

HENKILÖREKISTERIIN TALLETETTUJEN TIETOJEN TARKASTAMINEN

Tarkastusoikeus

Jokaisella on oikeus tarkastaa itseään koskevat henkilörekisteriin talletetut tiedot. Tarkastusoikeuden nojalla saa nähdä tiedot tai saat niistä pyynnöstä jäljennökset. Tarkastusoikeus on pääsääntö, mutta eräissä laissa säädetyissä tilanteissa tarkastusoikeutta ei kuitenkaan ole.

Tarkastusoikeuden laajuus ja rajoitukset

Pääsääntö: Jokaisella on tarkastusoikeus henkilötietolain 26 §:n mukaan	Tarkastusoikeuden rajoitukset henkilötietolain 27 §:n mukaan:	Tarkastusoikeuden rajoitukset erityislakien mukaan. Tietosuojavaltuutettu voi tarkastaa rekisteröidyn puolesta:
<p>Jokaisella on oikeus saada tietää, mitä häntä koskevia tietoja on talletettu tai, ettei rekisterissä ole häntä koskevia tietoja.</p> <p>Laajempi tarkastusoikeus: <i>Luottotietorekisteri</i> - pyynnöstä myös tieto siitä, mistä tiedot ovat peräisin ja kenelle tai mihin tietoja on viimeisen vuoden aikana luovutettu</p> <p><i>Rikosrekisteri</i> - pyynnöstä myös tieto siitä, kenelle ja mihin tarkoitukseen tietoja on viimeisen vuoden aikana annettu</p> <p><i>Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluketjun kokeilulaki</i> - tieto siitä, kuka on käyttänyt tai kenelle on luovutettu viitetietoja ja millä perusteella</p>	<p>Tarkastusoikeuden rajoitukset</p> <ul style="list-style-type: none"> - tiedon antaminen saattaisi vahingoittaa valtion turvallisuutta, puolustusta tai yleistä järjestystä ja turvallisuutta taikka haitata rikosten selvittämistä; - tiedon antamisesta saattaisi aiheutua vakavaa vaaraa rekisteröidyn terveydelle tai hoidolle taikka jonkun muun oikeuksille; - rekisterissä olevia tietoja käytetään yksinomaan historiallista tai tieteellistä tutkimusta taikka tilastointia varten; tai - rekisterissä olevia henkilötietoja käytetään valvonta- ja tarkastustehtävissä ja tiedon antamatta jättäminen on välttämätöntä Suomen tai Euroopan unionin tärkeän taloudellisen tai rahoituksellisen edun turvaamiseksi. 	<p><i>Poliisin hallinnonala</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - epäiltyjen tietojärjestelmän tiedot, - Europol-tietojärjestelmän tiedot, - suojelupoliisin toiminnallisen tietojärjestelmän tiedot, - kansallisen Schengen-tietojärjestelmän tiedot <p>Schengenin yleissopimuksen 109 artiklan 2 kappaleessa tarkoitetuissa tapauksissa</p> <ul style="list-style-type: none"> - muihin poliisin henkilörekistereihin sisältyvät henkilöä tai tekoa koskevat luokitus-, tarkkailu- tai tekotapatiedot. <p><i>Puolustusministeriön hallinnonala</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - turvallisuustietorekisterin tiedot. <p><i>Rajavartiolaitoksen hallinnonala</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - rikostietorekisterin tiedot. <p><i>Rikosseuraamusviraston toimiala</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - turvallisuustietorekisterin tiedot - järjestystietorekisterin tiedot. <p><i>Ulosotto</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - jos tarkastusoikeutta lykätty

Tarkastuspyynnön tekeminen

Jokainen voi esittää yksilöidyn pyynnön rekisterinpitäjälle omakätisesti tai sitä vastaavalla tavalla allekirjoitetussa asiakirjassa tai henkilökohtaisesti rekisterinpitäjän luona. Rekisterinpitäjän tulee huolehtia tarkastusoikeuden toteuttamisesta ilman aiheetonta viivytystä. Poliisin, pääesikunnan, rajavartiolaitoksen ja rikosseuraamusviraston henkilörekistereihin tarkastuspyyntö on tehtävä henkilökohtaisesti ja tällöin todistettava henkilöllisyytensä. Ulosottolain mukaan rekisteröidyn tarkastusoikeutta voidaan lykätä enintään kuusi kuukautta. Jos rekisterinpitäjä kieltäytyy antamasta pyydettyjä tietoja, rekisterinpitäjän tulee antaa kirjallinen kieltäytymistodistus, jossa on ilmoitettu kieltäytymisen syy. Jos rekisterinpitäjä on kieltäytynyt antamasta tietoja, tai jos rekisteröity ei ole saanut tietoja kolmen kuukauden kuluessa, hän voi pyytää tietosuojavaltuutettua määräämään rekisterinpitäjää antamaan tiedot.

Liite 2**Henkilötietolain (523/1999) mukainen tarkastusoikeus****Tarkastusoikeus (26 §)**

Jokaisella on salassapitosäännösten estämättä oikeus tiedon etsimiseksi tarpeelliset seikat ilmoitettuaan saada tietää, mitä häntä koskevia tietoja henkilörekisteriin on talletettu tai, ettei rekisterissä ole häntä koskevia tietoja. Rekisterinpitäjän on samalla ilmoitettava rekisteröidylle rekisterin säännönmukaiset tietolähteet sekä, mihin rekisterin tietoja käytetään ja säännönmukaisesti luovutetaan. Silloin kun on kysymys 31 §:ssä tarkoitetusta automatisoidusta päätöksestä, rekisteröidyllä on oikeus saada tieto myös tietojen automaattiseen käsittelyyn liittyvistä toimintaperiaatteista.

Luottotietotoimintaa harjoittavan rekisterinpitäjän on rekisteröidyn pyynnöstä annettava tieto siitä, kenelle tai mihin tätä koskevia henkilöluottotietoja on kuuden viimeisen kuukauden aikana luovutettu sekä keneltä tai mistä rekisteröityä koskevat tiedot ovat peräisin.

Rekisterinpitäjä saa periä tietojen antamisesta korvauksen vain, jos siitä, kun asianomainen edellisen kerran sai tarkastettavakseen rekisterin tiedot, on kulunut vähemmän kuin yksi vuosi. Perittävän korvauksen tulee olla kohtuullinen eikä se saa ylittää tiedon antamisesta aiheutuvia välittömiä kustannuksia.

Tarkastusoikeuden rajoitukset (27 §)

Edellä 26 §:ssä tarkoitettua tarkastusoikeutta ei ole, jos:

- 1) tiedon antaminen saattaisi vahingoittaa valtion turvallisuutta, puolustusta tai yleistä järjestystä ja turvallisuutta taikka haitata rikosten ehkäisemistä tai selvittämistä;
- 2) tiedon antamisesta saattaisi aiheutua vakavaa vaaraa rekisteröidyn terveydelle tai hoidolle taikka jonkun muun oikeuksille;
- 3) rekisterissä olevia henkilötietoja käytetään yksinomaan historiallista tai tieteellistä tutkimusta taikka tilastointia varten; tai
- 4) rekisterissä olevia henkilötietoja käytetään valvonta- ja tarkastustehtävissä ja tiedon antamatta jättäminen on välttämätöntä Suomen tai Euroopan unionin tärkeän taloudellisen tai rahoituksellisen edun turvaamiseksi.

Jos vain osa rekisteröityä koskevista tiedoista on sellaisia, että ne 1 momentin mukaan jäävät tarkastusoikeuden ulkopuolelle, rekisteröidyllä on oikeus saada tietää muut hänestä talletetut tiedot.

Tarkastusoikeuden toteuttaminen (28 §)

Sen, joka haluaa tarkastaa itseään koskevat tiedot 26 §:ssä tarkoitetulla tavalla, on esitettävä tätä tarkoittava pyyntö rekisterinpitäjälle omakätisesti allekirjoitetussa tai sitä vastaavalla tavalla varmennetussa asiakirjassa tai henkilökohtaisesti rekisterinpitäjän luona.

Rekisterinpitäjän on ilman aiheetonta viivytystä varattava rekisteröidylle tilaisuus tutustua 26 §:ssä tarkoitettuihin tietoihin tai annettava tiedot pyydettyä kirjallisesti. Tiedot on annettava

ymmärrettävässä muodossa. Jos rekisterinpitäjä kieltäytyy antamasta tietoja, hänen on annettava tästä kirjallinen todistus. Todistuksessa on mainittava myös ne syyt, joiden vuoksi tarkastusoikeus on evätty. Tarkastusoikeuden epäämisen veroisena pidetään sitä, että rekisterinpitäjä ei ole kolmen kuukauden kuluessa pyynnön esittämisestä antanut kirjallista vastausta rekisteröidylle. Rekisteröity voi saattaa asian tietosuojavaltuutetun käsiteltäväksi.

Sen, joka haluaa tietää, mitä häntä koskevia tietoja on talletettu terveydenhuollon viranomaisen tai laitoksen, lääkärin tai hammaslääkärin taikka muun terveydenhuollon ammattihenkilön pitämään, terveydentilaa tai sairautta koskevia henkilötietoja sisältävään rekisteriin, tulee tehdä pyyntö tarkastusoikeutensa käyttämisestä lääkärille tai muulle terveydenhuollon ammattihenkilölle, joka huolehtii tietojen hankkimisesta rekisteröidyn suostumuksella ja antaa tälle tiedon rekisterissä olevista merkinnöistä. Menettelystä tarkastusoikeuden toteuttamisessa tai sen epäämisessä on voimassa, mitä 2 momentissa säädetään.

Tietosuojavaltuutetun toimenpiteet (40 § 2 momentti)

Tietosuojavaltuutetun on ratkaistava asia, jonka rekisteröity on saattanut 28 ja 29 §:n nojalla hänen käsiteltäväkseen. Tietosuojavaltuutettu voi antaa rekisterinpitäjälle määräyksen rekisteröidyn tarkastusoikeuden toteuttamisesta tai tiedon korjaamisesta

